

Σκίτσο του Βασίλη Παπαγεωργίου

του **Άρη Χατζηστεφάνου**

Σαν φαντάσματα τυλιγμένα με τη σημαία της Σκωτίας περπατούσαν μέσα στην ομίχλη αρκετοί οπαδοί της ανεξαρτησίας, όταν έγινε γνωστό το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος που έκρινε με 55,3% την παραμονή στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εντελώς αντίθετο ήταν το κλίμα στο εσωτερικό των μεγαλύτερων τραπεζών του Λονδίνου, που έβλεπαν τον γενικό δείκτη σε ένα ράλι ανόδου. Η αστική τάξη του Λονδίνου είχε διατηρήσει μια σημαντική «επαρχία» της και κατ' επέκταση την αξία χρήσης της απέναντι στις δυνάμεις του αγγλοσαξωνικού καπιταλισμού. Για να πετύχει αυτό το αποτέλεσμα, συμπεριφερόταν εδώ και εβδομάδες σαν απατημένος σύζυγος που άλλοτε απειλούσε τη γυναίκα του κι άλλοτε την εκλιπαρούσε με δάκρυα στα μάτια να μην τον εγκαταλείψει.

Όπως παρατηρούσε ο γνωστός αναλυτής Τζορτζ Μόνμπιοτ, με εξαίρεση μία εφημερίδα (τη Σάντεϊ Χέραλντ), δεν υπήρχε ούτε ένα μεγάλο μέσο ενημέρωσης που να υποστηρίζει την ανεξαρτησία. Οι οπαδοί του «Ναι» παρουσιάζονταν μάλιστα από τις μεγάλες «πένες» της αγγλικής και της σκωτσέζικης δημοσιογραφίας σαν τους... Έλληνες: ένας λαός που ζει πέρα από τις δυνατότητές του και θα πρέπει να προσγειωθεί στην πραγματικότητα, αν θέλει να επιβιώσει. Αρθρογράφος των Τάιμς του Λονδίνου έφτασε στο σημείο να αποκαλεί τους Σκωτσέζους «κακομαθημένους» και «ηλίθιους» που δεν καταλαβαίνουν τι πάνε να χάσουν.

Τα κυρίαρχα ΜΜΕ κατέφυγαν σε τεχνικές προπαγάνδας που είναι αμφίβολο εάν έχουν χρησιμοποιηθεί από την εποχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (αν και αποτελούν καθημερινότητα στη μνημονιακή Ελλάδα). Συγκεκριμένα, η Ντέιλι Μέιλ συνέκρινε το ενδεχόμενο ανεξαρτητοποίησης με την απειλή του Χίτλερ, ενώ η Τέλεγκραφ εξίσωνε τον επικεφαλής του εθνικιστικού κόμματος της Σκωτίας με τον δικτάτορα Ρ. Μουγκάμπε της Ζιμπάμπουε – έναν άνθρωπο που το βρετανικό αναγνωστικό κοινό έχει μάθει να μισεί περισσότερο και από τον ηγέτη της ναζιστικής Γερμανίας. Αρκετά από τα επιχειρήματα θύμιζαν απελπιστικά τη ρητορική που χρησιμοποιεί στην Ελλάδα το σύνολο των

μνημονιακών πολιτικών αλλά και σημαντικό κομμάτι της Αριστεράς για την ανάγκη παραμονής στην ευρωζώνη. Η έξοδος από το Ηνωμένο Βασίλειο παρουσιαζόταν σαν το τέλος του κόσμου που θα φέρει ουρές για συσσίτια, κατάρρευση των τραπεζών και τρομακτική απώλεια εισοδήματος για όλους τους πολίτες.

Το μεγαλύτερο βάρος της προπαγάνδας όμως έπεσε στην προσπάθεια να ταυτιστεί κάθε οπαδός της ανεξαρτητοποίησης με τον Άλεξ Σάλμοντ, τον αρχηγό του εθνικιστικού SNP, και έτσι να επικαλυφθούν όλα τα προοδευτικά και κυρίως αντικαπιταλιστικά μηνύματα της κάλπης. Ένα μεγάλο μέρος της βρετανικής Αριστεράς και των συνδικάτων φάνηκε να ακολουθεί, για διαφορετικούς βέβαια λόγους, το ίδιο μονοπάτι εμμένοντας στο επιχείρημα πως είτε με πρωτεύουσα το Λονδίνο είτε με το Εδιμβούργο ο λαός της Σκωτίας θα παραμείνει θύμα των ίδιων νεοφιλελεύθερων επιλογών. Η προσέγγιση αυτή όμως αγνοούσε την ανθρωπογεωγραφία και τα ταξικά χαρακτηριστικά της ψήφου, όπως τελικά αποτυπώθηκαν στο αποτέλεσμα της κάλπης. Τα σημαντικότερα ποσοστά του «Ναι» καταγράφηκαν στις εκλογικές περιφέρειες με την υψηλότερη ανεργία και εργασιακή ανασφάλεια. Η Γλασκόβη, όπου σχεδόν το 54% των ψηφοφόρων στήριξε την ανεξαρτησία, έχει εδώ και χρόνια το υψηλότερο ποσοστό νοικοκυριών με ανέργους, σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη περιοχή της Μ. Βρετανίας. Παρόμοια όμως είναι η κατάσταση και σε περιοχές όπως το Ντάντι και το Γουέστ Ντανμπαρτονσάιρ, όπου επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά υπέρ του «Ναι». Παράλληλα, η τάση ανεξαρτητοποίησης ήταν ισχυρότερη σε εκλογικές περιφέρειες με συγκέντρωση νεαρότερων ψηφοφόρων, οι οποίοι βιώνουν καθημερινά την απειλή της ανεργίας, της ελαστικής απασχόλησης και του ψαλιδίσματος μισθών και επιδομάτων. Τα πιο φτωχά και δυναμικά τμήματα της σκωτσέζικης κοινωνίας, δηλαδή, τάχθηκαν με πάθος υπέρ της ανεξαρτησίας.

Χωρίς κανείς να μπορεί να ισχυριστεί ότι η ψήφος αυτή είχε αμιγώς αντικαπιταλιστικά ή έστω αντινεοφιλελεύθερα χαρακτηριστικά, το να της αποδίδεται μόνο ένας εθνικιστικός χαρακτήρας απλώς ενισχύει την κυρίαρχη προπαγάνδα του Λονδίνου. «Το δημοψήφισμα», έγραφε από τις σελίδες του Γκάρντιαν ο αρθρογράφος Φίνταν Ο'Τούλ, «δεν αφορούσε τον (ήρωα του σκωτσέζικου εθνικισμού) Μπρέιβχαρντ και ανθρώπους που φοράνε κιλτ», αλλά εξέφραζε την οργή απέναντι στην εξουσία των «πολυεθνικών, στα ολιγοπώλια του Τύπου και κάθε ανεξέλεγκτη ολιγαρχία». Όσο και αν σπίλωνε την ιδεολογική καθαρότητα θερμοκηπίου, που επιζητούσε ένα σημαντικό τμήμα της Αριστεράς, η εθνική ταυτότητα της Σκωτίας μετατρεπόταν σταδιακά σε εργαλείο εξέγερσης απέναντι στην παντοκρατορία του λονδρέζικου Σίτι – της καρδιάς δηλαδή του βρετανικού χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου. Η κυρίαρχη προπαγάνδα, παρουσίαζε τους Σκωτσέζους σαν τα κακομαθημένα παιδιά που θέλουν να «φάνε» μόνα τους όλο το πετρέλαιο, αποσιωπώντας τις πιο ριζοσπαστικές φωνές

που ονειρεύονταν οικονομική ανεξαρτησία όχι μόνο από το Λονδίνο αλλά και από τις Βρυξέλλες. Οι προτάσεις λόγου χάρη για εθνικοποιήσεις τραπεζών, διαγραφή χρεών και δημιουργίας μιας νέας κεντρικής τράπεζας που θα εκδίδει εθνικό νόμισμα μπορεί να μην είναι ό,τι πιο επαναστατικό έχει ακουστεί στη Γηραιά Ήπειρο μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, αλλά απειλούσαν ορισμένους από τους πυλώνες της νεοφιλελεύθερης σκέψης που επιβάλλουν οι τραπεζίτες του Σίτι και της Φρανκφούρτης.

Απέναντι σε αυτή την πραγματικότητα σημαντικές μορφές της βρετανικής Αριστεράς κατέφυγαν στα (γνωστά και στην Ελλάδα) επιχειρήματα ότι οι Σκωτσέζοι οφείλουν να σκεφτούν και το λαό της Αγγλίας και μαζί να προσπαθήσουν να ανατρέψουν εκ των έσω την παντοκρατορία των τραπεζών. Πρόκειται για το ίδιο επιχείρημα που χρησιμοποίησε τελικά και ο Γκόρντον Μπράουν, όταν έριξε όσο πολιτικό βάρος του έχει απομείνει για να στηρίξει την παραμονή της Σκωτίας στην ένωση. Πραγματοποιώντας ίσως την τελευταία διατεταγμένη της υπηρεσία προς το σύστημα η βρετανική «σοσιαλδημοκρατία» έσωσε την ένωση θυσιάζοντας την εκλογική βάση των Εργατικών στη Σκωτία.

Πηγή: ΠΡΙΝ